

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 19Co/355/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3814205968
Dátum vydania rozhodnutia: 02. 07. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Beáta Čupková
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2015:3814205968.1

Uznesenie

Krajský súd v Trenčíne v právnej veci navrhovateľa: W., v konaní zastúpený E., proti odporkyni: 1/ X., zastúpená opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny v Q., 2/ F., o zapretie otcovstva, na odvolanie navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu Prievidza zo dňa 26. januára 2015, č.k. 15C/54/2014-82, takto

rozhodol:

Rozsudok súdu prvého stupňa **z r u š u j e** a vec **v r a c i a** súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa návrh navrhovateľa na zapretie otcovstva k maloletej zamietol. Rozhodnutie po právnej stránke odôvodnil poukázaním na ust. § 51 ods. 1 a § 57 ods. 1 Zákona o rodine č. 94/1963 Zb. (ďalej aj „starý zákon o rodine“), ako aj ust. § 117 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine (ďalej aj „nový zákon o rodine“). Vykonaným dokazovaním dospel k zisteniam, že ako otec dieťaťa je v rodnom liste mal. F., nar. XX.XX.XXXX zapísaný navrhovateľ W. W. s tým, že rozsudkom Okresného súdu Košice I., sp. zn. 20C/92/2000 zo dňa 23.02.2004 súd manželstvo účastníkov F. W. a W. W. rozviedol, na čas po rozvode zveril maloletého W., maloletého V. a maloletú F. do výchovy matky a navrhovateľa ako otca zaviazal platiť na výživu mal. W. mesačne sumou vo výške 33,19 Eur (1.000,- Sk), V. sumou vo výške 33,19 Eur (1.000,- Sk) a výživné na mal. F. neurčil. Z odôvodnenia predmetného rozsudku vyplynulo, že maloletá F. pochádza z mimomanželskej známosti matky s iným mužom. Poukázal na to, že vo veci vedenej na Okresnom súde Prievidza pod sp. zn. 10P/57/2013 sa vedie konanie o zvýšenie výživného na maloleté deti W., a to i mal. F., pričom súd v tomto konaní pôvodne rozsudkom zo dňa 28.01.2014 určil výživné aj na mal. F. vo výške 30 Eur mesačne, uvedené rozhodnutie bolo zrušené rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 28.08.2014, pričom v odôvodnení rozhodnutia odvolací súd skonštatoval, že v rodnom liste mal. F. je naďalej zapísaný ako otec W. W., doposiaľ k zapretiu otcovstva nedošlo, preto sa za rodiča považuje a z tohto dôvodu je povinný plniť si aj zákonnú výživovaciu povinnosť. Z písomného oznámenia zástupcu navrhovateľa zo dňa 15.01.2015 zistil, že matka maloletej jeho syna nikdy nekontaktovala v súvislosti s podaním návrhu na zapretie otcovstva na súd a v nezmenenej podobe predložil emailovú komunikáciu medzi navrhovateľom a odporkyňou 2/, obsahujúcu vyjadrenie navrhovateľa, v zmysle ktorého sa o narodení dcéry dozvedel po roku po jej narodení, a to nie od manželky, ale od ich spoločnej známej. Z výsluchu odporkyne 2/ zistil, že sa v minulosti domáhala zapretia otcovstva na Okresnom súde Košice, oba návrhy jej však boli zamietnuté z dôvodu, že podala chybný návrh, resp. návrh podala po zákonnej lehote. Následne mala informovať navrhovateľa, aby sa zaujímal o túto vec, tento však zostal nečinný. Vychádzajúc zo skutkových zistení v predmetnej veci a citovaných ustanovení zákona návrh navrhovateľa zamietol ako nedôvodný. V konaní podľa jeho názoru nebolo sporné, že mal. F. W., nar. XX.XX.XXXX, sa narodila počas právneho trvania manželstva rodičov, ktoré vzniklo jeho uzatvorením dňa XX.XX.XXXX a zaniklo právoplatným rozhodnutím súdu o jeho rozvode dňom 03.05.2004. Poukázal na to, že v tejto dobe platil na území Slovenskej republiky Zákon o rodine č. 94/1963 Zb., a to až do 31.03.2005, kedy ho nahradil zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine s účinnosťou od 01.04.2005. Vychádzajúc z prechodných ustanovení k novému zákonu o rodine,

a to ust. § 117 dospel k záveru, že na plynutie lehôt, ktoré sa k 01.04.2005 neskončili, platia ustanovenia tohto zákona. Za dôležité preto v danej veci považoval posúdenie, či k 01.04.2005 skončili zákonné lehoty upravené v starom zákone o rodine, alebo plynuli aj ku dňu 01.04.2005. V tejto súvislosti zdôraznil, že zákonná lehota manžela matky na zapretie otcovstva bola upravená v ust. § 57 ods. 1 Zákona o rodine č. 94/1963 Zb., pričom išlo o šesťmesačnú prepadnú lehotu, v ktorej mohol manžel podať na súd žalobu o zapretie otcovstva, smerujúcu proti dieťaťu a jeho matke. Zastával názor, že šesťmesačná lehota je hmotnoprávnou lehotou, z čoho vyplýva, že žaloba musí byť v tejto lehote podaná na súde. Konštatoval, že začiatok plynutia tejto lehoty je viazaný na nadobudnutie vedomosti o narodení dieťaťa, pričom táto vedomosť musí byť jasná a určitá. V danej veci mal za preukázané, že navrhovateľ sa o narodení mal. F. dozvedel bezprostredne po jej narodení, pretože už pri zápise dieťaťa do rodného listu bola nevyhnutná aj súčinnosť druhého rodiča, okrem toho z tvrdenia samotného navrhovateľa vyplynulo, že sa o mal. F. dozvedel rok po jej narodení, teda niekedy najneskôr v roku 2002. Považoval teda za zrejmé, že navrhovateľovi ako otcovi uplynula šesťmesačná prekluзивná lehota počítajúca sa od vedomosti o narodení dieťaťa najneskôr v roku 2002, resp. 2003, preto podľa jeho názoru neprichádzalo do úvahy posudzovanie prípadnej lehoty podľa novej zákonnej úpravy počnúc dňom 01.04.2005. Pre úplnosť ďalej uviedol, že aj z rozvodového konania, ktoré právoplatne skončilo dňa 03.05.2004, musel mať navrhovateľ vedomosť o mal. F., preto počítajúc šesťmesačnú lehotu i od tohto dátumu označil za zrejmé, že táto lehota navrhovateľovi márne uplynula pred 01.04.2005. Za podmienku aplikácie zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine ohľadom plynutia lehôt považoval skutočnosť, že lehota už začala plynúť a k 01.04.2005 ešte v pôvodnej dĺžke neskončila. Ak však už skončila, tak sa jej plynutie nijako neobnoví, a to ani v prípade, ak je lehota podľa nového Zákona o rodine dlhšia. V nadväznosti na to skonštatoval, že o takýto prípad nejde, pretože navrhovateľovi ako manželovi matky uplynula lehota už podľa skoršej právnej úpravy. Z uvedeného dôvodu návrh na začatie konania zamietol a o náhrade trov konania nerozhodoval dôvodiac, že náhrada trov konania nebola uplatnená žiadnym z účastníkov.

Proti rozsudku súdu prvého stupňa podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie navrhovateľ. Rozhodnutie súdu prvého stupňa napadol v celom rozsahu, argumentujúc, že s návrhom a schválením dohody účastníkov súd nesúhlasí, hoci obidve strany prejavili dostatočný záujem o vyriešenie celej záležitosti. Poukázal na to, že tretí účastník - kolízny opatrovník, sa pripojil k návrhu účastníkov a uviedol, že je v záujme maloletého dieťaťa, aby bol určený biologický otec dieťaťu aj za stavu, že obom účastníkmi uplynula zákonná lehota na podanie návrhu na zapretie otcovstva. Keďže biologický otec je súdu známy, požiadal súd, aby v autoremedúrnom konaní rozhodol o zapretí otcovstva W. W. k maloletej a určil aj náhradu trov konania v zmysle odvolania adresovaného súdu dňa 10.09.2014. Ďalej zdôraznil, že nálezom Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 20.04.2011, č.k. P.L. ÚS 1/2010-57 bolo určené, že ust. § 86 ods. 1 Zákona o rodine nie je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky s tým, že v tomto období je pripravená novela Zákona o rodine, ktorá rieši tieto oblasti zákona a má vstúpiť do platnosti v júli tohto roku.

K odvolaniu navrhovateľa sa vyjadril kolízny opatrovník odporkyne 1/, ktorý zotrval na svojom vyjadrení prednesenom na pojednávaní dňa 26.01.2015, dôvodiac, že vzhľadom na skutočnosť, že biologickým otcom maloletej nie je odporca 1/, je v záujme maloletej F. upraviť právny vzťah s biologickým otcom. K odvolaniu navrhovateľa sa odporkyňa 2/ písomne nevyjadrila.

Krajský súd v Trenčíne ako odvolací súd preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa v zmysle ust. § 212 ods. 1 O.s.p., bez nariadenia pojednávania odvolacieho súdu v súlade s ust. § 214 ods. 2 O.s.p. a zistil, že napadnutý rozsudok je potrebné zrušiť podľa ust. § 221 ods. 1 písm. h) O.s.p. z iných ako navrhovateľom namietaných dôvodov a vrátiť vec súdu prvého stupňa podľa ust. § 221 ods. 2 O.s.p. na ďalšie konanie.

Z obsahu spisu vyplýva, že návrhom zo dňa 28.03.2014, po jeho oprave a doplnení na základe uznesenia súdu prvého stupňa, č.k. 15C/54/2014-37 zo dňa 29.04.2014, sa navrhovateľ voči odporkyňam 1/ a 2/ domáha zapretia svojho otcovstva k mal. F. W., nar. XX.XX.XXXX. V konaní nebolo medzi účastníkmi sporné, že navrhovateľ ako právny otec v skutočnosti nie je zároveň biologickým otcom odporkyne 1/, pričom o tejto skutočnosti sa mal v zmysle vlastných vyjadrení dozvedieť najneskôr v roku 2002, resp. 2003. Vychádzajúc z uvedeného súd prvého stupňa postupoval podľa ustanovení starého zákona o rodine a návrh zamietol s prihliadnutím na to, že šesťmesačná lehota na zapretie otcovstva

manžela matky, vyplývajúca z ust. § 57 ods. 1 Zákona o rodine č. 94/1963 Zb., už navrhovateľovi uplynula, a to pred nadobudnutím účinnosti nového Zákona o rodine od 01.04.2005.

Inštitút rodičovstva je kľúčovým inštitútom rodinnoprávných vzťahov, na základe čoho sa optimálne riešenie jeho určenia s oprávnením participovať na tomto určení všetkým účastníkom rodinnoprávných vzťahov stáva kľúčovou otázkou. Určenie rodičovstva zohráva významnú úlohu predovšetkým vo vzťahu k postaveniu dieťaťa a stabilizácii rodinnoprávných vzťahov z hľadiska ďalšej výchovy dieťaťa, a preto aj hodnotenie rozsahu oprávnení spojených so zapretím otcovstva je podriadené tejto skutočnosti.

Prípadný nesúlad právneho a biologického otcovstva výrazným spôsobom zasahuje do súkromnej sféry právneho otca. Stav nesúladu právneho a biologického otcovstva však zasahuje aj samotné dieťa, napr. v jeho práve poznať svojich biologických rodičov, a taktiež koliduje s právami biologického otca dieťaťa, ktorý sa usiluje dosiahnuť status právneho otca, ako aj s právami matky dieťaťa.

Slovenský právny poriadok pozná ako prostriedok dosiahnutia súladu právneho a biologického otcovstva právneho otca, ktorého otcovstvo bolo určené na základe prvej zákonnej domnienky otcovstva, zapieraciu žalobu. Právo manžela zaprieť otcovstvo k dieťaťu je samostatným osobným právom manžela, na osobu ktorého sa viaže, teda nie na manželský stav, ktorý môže po tom, ako určitému mužovi už svedčí domnienka otcovstva, zaniknúť bez vplyvu na fakt otcovstva (ako tomu bola aj v preskúmvanej veci). Uvedené právo, svedčiace manželovi matky, bolo zakotvené aj v ust. § 59 ods. 1 v spojení s § 58 a § 57 ods. 1, 2 Zákona o rodine č. 94/1963 Zb., účinného na území Slovenskej republiky do 01.04.2005, kedy ho nahradil aktuálne účinný zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine, vymedzujúci vecnú legitímáciu manžela matky pre podanie zapieracej žaloby prostredníctvom ust. § 88 ods. 1 v spojení s § 87 a § 86 ods. 2.

Preskúmaním veci odvolací súd zistil, že súd prvého stupňa rozhodoval v danom prípade o zapieracej žalobe podanej navrhovateľom podľa ustanovení predchádzajúceho Zákona o rodine č. 94/1963 Zb., argumentujúc, že navrhovateľovi ako otcovi uplynula šesťmesačná prekluzívna lehota počítajúca sa od vedomosti o narodení dieťaťa najneskôr v roku 2002, resp. 2003. Na základe toho podľa jeho názoru neprichádzalo do úvahy posudzovanie prípadnej lehoty podľa novej zákonnej úpravy, počnúc dňom 01.04.2005, keď za podmienku aplikácie nového Zákona o rodine č. 36/2005 Z. z. ohľadom plynutia lehôt s poukazom na ust. § 117 označil skutočnosť, že lehota už začala plynúť a k 01.04.2005 ešte v pôvodnej dĺžke neskončila.

S vyššie uvedeným právnym posúdením súdu prvého stupňa vo vzťahu k určeniu právneho predpisu, podľa ustanovení ktorého sa má v preskúmvanej veci z hmotnoprávneho hľadiska posudzovať zapieracia žaloba navrhovateľa, sa odvolací súd nestotožnil. V tejto súvislosti poukazuje na právny názor pléna Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len Ústavný súd Slovenskej republiky), vyjadrený v jeho náleze zo dňa 20.04.2011, č.k. PL. ÚS 1/2010-57, v zmysle ktorého právo na zapretie otcovstva manželom matky sa vymyká z rámca obsahu rodinnoprávneho vzťahu otec - dieťa (v zmysle legislatívnej terminológie obsiahnutej v intertemporálnom ust. § 114 nového zákona o rodine - pozn. odvolacieho súdu). Ústavný súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že ide o právo v určitej potenciálnej rovine existujúce, rozhodne však nepredstavujúce právo hmotnoprávnej povahy, ktoré by bolo možné zahrnúť do práv vzniknutých z rodinnoprávneho vzťahu otec - dieťa. Ide o určitú podobu tzv. žalobného práva, ktoré ak je uplatnené za účinnosti zákona č. 36/2005 Z. z., treba posudzovať podľa tohto nového zákona.

Pri zohľadnení citovaného právneho názoru pléna Ústavného súdu Slovenskej republiky odvolací súd konštatuje, že v konaní pred súdom prvého stupňa sa pri rozhodovaní o zapieracej žalobe starý zákon o rodine nepoužije, keďže vychádzajúc z okamihu uplatnenia tohto žalobného práva navrhovateľom, t. j. už za účinnosti nového zákona o rodine, je potrebné ho posúdiť a rozhodnúť o ňom podľa tejto novej právnej úpravy. Na základe uvedeného je zrejmé, že súd prvého stupňa vec nesprávne právne posúdil, keď návrh navrhovateľa zamietol z dôvodu uplynutia lehoty podľa skoršej právnej úpravy - Zákona o rodine č. 94/1963 Zb., ktorého ustanovenia v danom prípade vôbec nemal aplikovať. Preto odvolaciemu súdu pri zachovaní zásady dvojnásťančnosti konania neostávalo iné, než napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa podľa ust. § 221 ods. 1 písm. h) O.s.p. zrušiť a vrátiť vec súdu prvého stupňa podľa ust. § 221 ods. 2 O.s.p. na ďalšie konanie.

V ďalšom konaní bude povinnosťou súdu prvého stupňa opätovne posúdiť návrh navrhovateľa na zapretie otcovstva k maloletej podľa ustanovení zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a následne o ňom rozhodnúť. V tejto súvislosti dáva odvolací súd do pozornosti skutočnosť, že nový Zákon o rodine pôvodne v ust. § 86 ods. 1 upravoval možnosť manžela do troch rokov odo dňa, keď sa dozvie, že sa jeho manželke narodilo dieťa, zaprieť na súde, že je jeho otcom. Ústavný súd Slovenskej republiky však vyššie spomínaným nálezom zo dňa 20.04.2011, č.k. PL. ÚS 1/2010-57 rozhodol, že ust. § 86 ods. 1 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine nie je v súlade s čl. 6 ods. 1 a čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len Dohovor). Uvedený nález bol uverejnený v Zbierke zákonov Slovenskej republiky dňa 08.09.2011, kedy zároveň s ohľadom na čl. 125 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky stratilo predmetné ust. § 86 ods. 1 nového zákona o rodine účinnosť a keďže Národná rada Slovenskej republiky neuviedla toto ustanovenie napriek návrhu poskytnutému Ústavným súdom Slovenskej republiky do súladu s Dohovorom, stratilo po šiestich mesiacoch od vyhlásenia tohto nálezu v Zbierke zákonov Slovenskej republiky aj platnosť. To však neznamená, že v súčasnosti manželovi matky už nepatrí právo na podanie zapieracej žaloby, keďže jeho vecná legitímácia je upravená v ust. § 88 v spojitosti s ust. § 87 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine s tým, že podľa aktuálne účinnnej právnej úpravy podanie zapieracej žaloby manželom matky tak nie je viazané na žiadne časové obmedzenie. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len ESĽP) možno vyvodiť, že obmedzenie zákonnej lehoty na podanie zapieracej žaloby, ktorého účelom je ochrana práva dieťaťa a zabezpečenie stability rodinných pomerov a ktoré tradične predstavuje súčasť právnych poriadkov ostatných štátov európskeho právneho priestoru, sa hodnotí ako rešpektovanie limitov ustanovených čl. 8 Dohovoru dôvodiac, že zavedenie premičacej doby na začatie konania o otcovstve je ospravedliteľné snahou zaistiť právnu istotu v rodinných vzťahoch a chrániť záujmy dieťaťa (rozsudok Rasmussen proti Dánsku zo dňa 28.11.1984). Obdobne aj Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojom plenárnom náleze, č.k. PL. ÚS 1/2010-57 zo dňa 20.04.2011 konštatoval, že právnou úpravou ustanovená lehota na podanie zapieracej žaloby nie je v rozpore s čl. 6 ods. 1 a čl. 8 ods. 1 Dohovoru, vymedzenie tejto lehoty a podmienok jej plynutia však musí vyváženým spôsobom rešpektovať práva všetkých v týchto právnych vzťahoch zúčastnených osôb. Preto za stavu, kedy aktuálne účinná právna úprava obsiahnutá v zákone č. 36/2005 Z. z. o rodine už neobsahuje zmienku o tzv. zapieracej lehote manžela matky, z hľadiska dosiahnutia vyššie spomínaného vyváženého záujmov všetkých zúčastnených osôb bude pri posudzovaní návrhu na zapretie otcovstva k maloletej relevantné nielen to, kedy a z akých dôvodov sa právny otec dozvedel o skutočnostiach dôvodne spochybňujúcich jeho otcovstvo, ale predovšetkým, akým spôsobom sa toto zistenie premietlo a po prípadnom zosúladení právneho a biologického otcovstva môže v budúcnosti premietnuť do dotknutých rodinných väzieb. Súd prvého stupňa tak v ďalšom konaní priamo, aplikujúc čl. 36 ods. 1 v spojení s čl. 10 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a čl. 8 Dohovoru, zameria svoje dokazovanie naznačeným smerom za účelom posúdenia, či v danom prípade záujem právneho otca na zapretí otcovstva prevažuje záujmy dieťaťa a matky, pokiaľ by tieto záujmy v konkrétnom posudzovanom prípade vôbec boli v konflikte so záujmami právneho otca, a na základe toho vo veci opätovne rozhodne.

Rozhodnutie bolo senátom prijaté jednohlasne.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.